

2.4 Financiële positie van deel exploitanten moeizaam

BEA heeft zich voor het onderzoek een beeld gevormd van de financiële positie van de Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen. Van belang is of zij in staat zijn eventuele tegenvallers op te vangen, bijvoorbeeld door ontwikkelingen die resulteren in lagere omzetten of hogere kosten.

Op basis van publiek beschikbare informatie uit het handelsregister van de Kamer van Koophandel concludeert BEA dat dit zeker niet altijd het geval is. Het blijkt dat voor een meerderheid van de exploitanten weliswaar geldt, dat zij gunstig scoren op indicatoren voor liquiditeit en solvabiliteit, maar dat er voor een ander deel reden is voor zorg:

Exploitanten	Current ratio	Quick ratio	Gouden balans	Balanstotaal/ vreemd vermogen	Eigen vermogen/ balanstotaal	Eigen vermogen/ vreemd vermogen
A	3,01	2,98	0,71	5,96	0,83	4,96
B	2,23	2,23	0,55	3,62	0,72	2,62
C	9,78	9,78	0,12	10,96	0,91	9,96
D	1,64	0,63	0,84	5,03	0,80	4,03
E	10,80	10,80	0,17	12,76	0,92	11,76
F	0,81	0,81	1,37	1,52	0,34	0,52
G	0,80	0,80	1,25	1,09	0,08	0,09
H	0,13	0,13	1,85	1,53	0,35	0,53

Bron: Handelsregister van Kamer van Koophandel.

Toelichting:

1. Current ratio, Quick ratio en Gouden balans zijn indicatoren voor de liquiditeit van een onderneming.
2. Current ratio is de verhouding tussen de vlottende activa (inclusief liquide middelen) en het kort vreemd vermogen. Een score van minder dan 1 wordt doorgaans gezien als onwenselijk laag.
3. Ratio's (i) balanstotaal gedeeld door vreemd vermogen, (ii) eigen vermogen gedeeld door balanstotaal en (iii) eigen vermogen gedeeld door vreemd vermogen zijn indicatoren voor de solvabiliteit van een onderneming.
4. De ratio's hebben voor de meeste exploitanten betrekking op 2018, voor sommige op 2017.

De solvabiliteit wordt gebruikt om inzicht te krijgen in de financiële gezondheid van een bedrijf op langere termijn: hoe groter de solvabiliteit, hoe groter in het algemeen het vermogen om zowel de kortlopende alsook de langlopende schulden te kunnen terugbetalen. De bovenstaande gegevens uit het handelsregister tonen dat voor in ieder geval drie van de tien exploitanten dat het eigen vermogen beperkt is ten opzichte van het balanstotaal. Voor vier van de tien exploitanten geldt verder dat hun liquiditeit niet rooskleurig is.

Conclusie

De financiële positie van een deel van de exploitanten is zodanig dat zij maar beperkt in staat zijn tegenslagen te doorstaan. De deels weinig rooskleurige financiële positie van een deel van de speelhallen weerspiegelt de winstgevendheid van deze hallen in de afgelopen jaren. In hoofdstuk 5 wordt dit nader toegelicht.

2.5 Beeld van een 'cleane' sector met inzet op zorgplicht

Voor het onderzoek heeft een gesprek plaatsgevonden met een Operationeel Expert ('wijk-agent') van het basisteam Centrum Burgwallen van de Eenheid Amsterdam van de politie. In zijn werkgebied zijn vijf speelautomatenhallen gevestigd op het Damrak en op de Nieu-

wendijk. In dit gesprek is gebleken dat bij hem en bij zijn collega's van de Amsterdamse politie, bij wie hij navraag heeft gedaan, geen aanwijzingen zijn dat de speelautomatenhallen voor overlast zorgen of dat zij betrokken zijn, direct of indirect, bij criminele activiteiten. Hij geeft aan dat dit beeld in de jaren zeventig en tachtig anders was¹².

Speelhallen Het beeld van de Operationeel Expert is dat, waar enkele Amsterdamse speelhallen zich in
positieve factor de jaren zeventig en tachtig wellicht inlieten met witwassen, gefinancierd werden met crimineel geld of anderszins niet binnen de lijntjes kleurden, dit sinds een groot aantal jaren niet meer aan de orde is. De branche is in die zin 'clean' en de exploitanten doen ook hun uiterste best dit zo te houden omdat ze bang zijn anders hun vergunning te verliezen. Dat er soms nog een imagoprobleem kleeft aan de branche, is onterecht (behalve dan dat iemand moreel van mening kan zijn dat gokken 'slecht' is). Het risico van witwassen is minimaal geworden met de strikte controles op de speelautomaten door Verispect¹³ en het REAC-systeem dat inleg en uitkering registreert. Ook in andere opzichten beschouwt hij de speelautomatenhallen momenteel als een positieve factor in zijn werkgebied:

- Hij geeft aan dat zijn inzet zich richt op het bevorderen van de veiligheid en leefbaarheid in zijn gebied. Hij geeft aan dat de bijdrage van de speelautomatenhallen in zijn gebied positief is. De politiecapaciteit die benodigd is ten behoeve van de speelautomatenhallen in het gebied is nihil.
- Hij geeft aan dat hem geen ervaringen bekend zijn waarbij de speelhallen in het gebied de laatste jaren tot problemen hebben geleid. Van enige overlast op welk terrein dan ook, is geen sprake. Eerder omgekeerd. De speelautomatenhallen dragen bij aan de leefbaarheid van de buurt, doordat er doorgaans een medewerker bij de ingang aanwezig is die de straat ook een beetje in de gaten houdt. Deze 'ogen en oren' kunnen voor de politie soms nuttig zijn.
- Hij signaleert dat de speelhallen werk maken van hun zorgplicht en inzet op preventie van gokverslaving en problematisch speelgedrag. De speelhallen werken vaak met vast personeel en een groot deel van de klanten is vaste klant. Dit maakt het mogelijk om spelers die riskant speelgedrag vertonen aan te spreken zonder dat dit leidt tot 'gedoe'.
- Als speelhallen vooral zouden werken met tijdelijke krachten, zou het veel lastiger worden bezoekers op hun gedrag aan te spreken. Medewerkers moeten hierin geschoold worden en ervaring in het omgaan met allerlei soorten mensen is ook belangrijk.

¹² Hans Faber en Rob Gollin, *Gokautomaten met wasprogramma*, in: De Volkskrant, 10 december 1994.

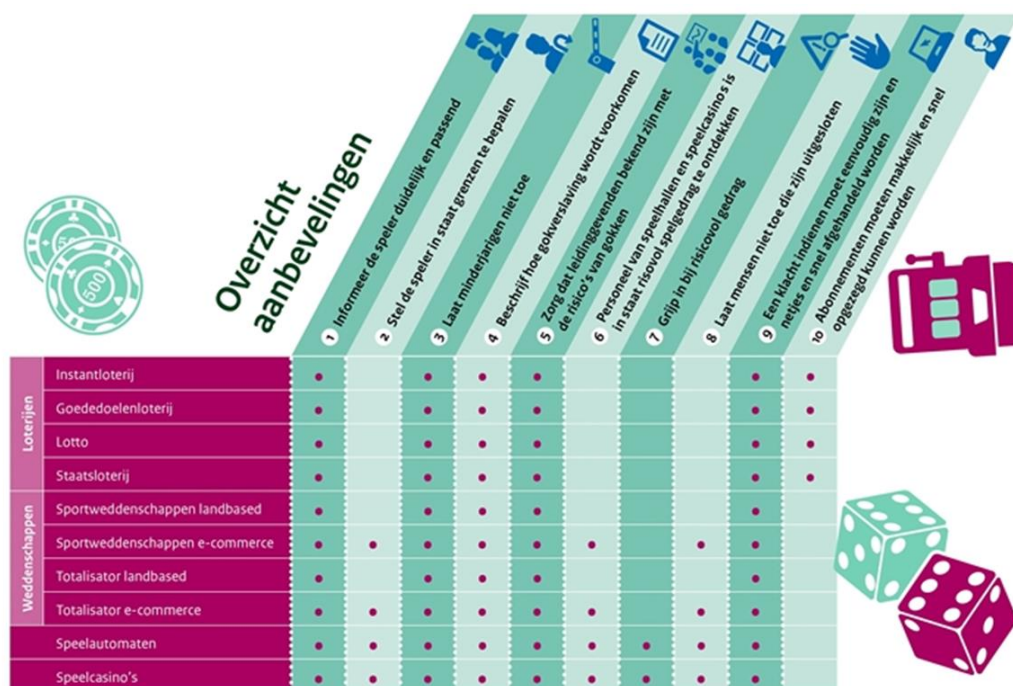
¹³ In opdracht van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Veiligheid en Justitie zijn de risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspel-sector onderzocht. Uitkomsten zijn dat de risico's met betrekking tot terrorismefinanciering erg klein zijn maar dat er anderzijds sterke indicaties zijn dat de kansspelsector frequent wordt gebruikt om geld wit te wassen. Ten aanzien van het risico op witwassen wordt geconcludeerd dat deze klein zijn bij loterijen, speelautomatenhallen en gereguleerde sportwedenschappen maar dat de kwetsbaarheid van casino's, illegale sportwedenschappen en online-kansspelen groot is. Zie J. van de Kamp (Decision Support), *Risico's van witwassen en terrorismefinanciering in de kansspelsector*, quickscan, 2 april 2017.

- De Operationeel Expert geeft aan dat je in principe problemen kunt verwachten als iemand op een avond veel geld verspeelt, maar zelfs dan maakt hij niet mee dat bezoekers voor overlast zorgen. De inzet van ervaren personeel zal daarbij ook meehelpen.
- De speelhallen hebben verder geïnvesteerd in camerasystemen en een enkeling bijvoorbeeld ook in toegangssystemen met gezichtsherkenning. Het beeld is dat de speelhallen bereid zijn om te investeren in dergelijke systemen en in het algemeen werk willen maken van de zorgplicht ten aanzien van hun klanten.

De Operationeel Expert heeft zijn beelden en die van zijn collega's ook getoetst aan in informatiesystemen van de politie opgeslagen informatie over overlast, incidenten of criminele aanwijzingen. Die toetsing heeft zijn beeld van de branche bevestigd.

Inzet op
zorgplicht

De Amsterdamse exploitanten van speelautomatenhallen zijn doordrongen van het belang van het goed invullen van de zorgplicht die zij hebben ten aanzien van hun bezoekers. De zorgplicht is sinds 2019 wettelijk verankerd, met de in dat jaar door de Eerste Kamer aangenomen Wet op de kansspelen (Wok). Ook daarvoor was er al inzet op dit thema door de Amsterdamse exploitanten. De aan exploitanten van speelautomaten gestelde eisen zijn door de Kansspelautoriteit vertaald naar een Leidraad Zorgplicht¹⁴.

		1 Informeer de speler duidelijk en passend	2 Stel de speler in staat grenzen te bepalen	3 Laat minderjarigen niet toe	4 Beschrijf hoe gokverslaving wordt voorkomen	5 Zorg dat leidinggevenden bekend zijn met de risico's van gokken	6 Personeel van speelhallen en speelcasinos is in staat risovol speelgedrag te ontdekken	7 Grijp in bij risicovol gedrag	8 Laat mensen niet toe die zijn uitgesloten	9 Een klacht indienen moet eenvoudig zijn en to Abonnementen moeten makkelijk en snel opgezegd kunnen worden
Loterijen	Instantloterij	•		•	•				•	•
	Goededoelenloterij	•		•	•				•	•
	Lotto	•		•	•				•	•
	Staatsloterij	•		•	•				•	•
Weddenschappen	Sportwedenschappen landbased	•		•	•				•	•
	Sportwedenschappen e-commerce	•	•	•	•	•		•	•	•
	Totalisator landbased	•		•	•				•	•
	Totalisator e-commerce	•	•	•	•	•		•	•	•
	Speelautomaten	•	•	•	•	•	•	•	•	•
	Speelcasino's	•	•	•	•	•	•	•	•	•

De Ksa concludeerde dat een leidraad gewenst was omdat de in de Wok opgenomen wettelijke bepalingen ten aanzien van de zorgplicht in de praktijk verschillend werden uitgelegd konden worden en er dus behoefte was aan concrete handreikingen voor wat kans-

¹⁴ Kansspelautoriteit, *Leidraad Zorgplicht*, 1 juli 2019.

spelaanbieders kunnen en moeten doen. Voor exploitanten van speelautomaten en speelcasino's zijn alle tien in de leidraad geformuleerde handvatten van toepassing:

- Spelers duidelijk en passend informeren.
- Spelers in staat stellen om grenzen te bepalen.
- Minderjarigen niet toelaten in het casino.
- Duidelijk aangeven hoe gokverslaving voorkomen wordt.
- Leidinggevenden dienen bekend te zijn met de risico's die gokken met zich mee brengt.
- Het casinopersoneel dient risicovol spelgedrag te herkennen.
- Er moet ingegrepen worden bij risicovol spelgedrag.
- Klachten moeten snel en netjes afgehandeld worden.
- Mensen die uitgesloten zijn worden niet toegelaten.
- Zelfuitsluiting moet gemakkelijk uit te voeren zijn.

De Amsterdamse exploitanten werken doorgaans met veel vast en ervaren personeel, die gerichte trainingen krijgen in preventie en zorgplicht, wat hun in staat stelt spelers ook daadwerkelijk goed te informeren en in te grijpen wanneer spelgedrag risicovolle vormen aanneemt. Ten aanzien van het weren van minderjarigen, is het beleid van alle exploitanten dat zij een ondergrens hanteren van 21 jaar en daarmee dus 3 jaar 'boven' de wettelijke ondergrens zitten¹⁵.

Voor het uitsluiten van mensen met problematisch spelgedrag door speelautomatenhallen, en voor zelfuitsluiting, is een landelijk Centraal Register Uitsluiting Kansspelen (CRUKS) voorzien.

In Amsterdam hebben exploitanten zich verenigd in de Alliantie Automatenhallen Amsterdam (AAA) om goed invulling te geven aan de zorgplicht. In 2016 is de AAA opgericht. Vanuit de AAA is er ingezet op het met de gemeente tot een akkoord komen over extra bovenwettelijke investeringen in de zorgplicht en transparantie in ruil voor een verruiming van de openingstijden¹⁶. Een idee was onder meer om op het Leidseplein een anonieme inloop aan te bieden voor spelers die daar behoefte aan hadden, met als doel zowel preventie als het oplossen van problematisch gokgedrag. De AAA heeft dit idee 'on hold' gezet na de brief van de gemeente Amsterdam aan de exploitanten van oktober 2018, met daarin de aankondiging van de beëindiging van de vergunningen voor onbepaalde tijd.

¹⁵ Holland Casino hanteert een minimum leeftijd van 18 jaar. Dit is ook het geval bij diverse speelautomatenhallen in gemeenten rondom Amsterdam.

¹⁶ In meer steden zijn er initiatieven (geweest) om als speelautomatenhallenbranche met de gemeente een convenant te sluiten. Bijvoorbeeld in Eindhoven, waar de exploitanten met burgemeester Van Gijssel in 2017 extra inzet op zorgplicht zijn overeengekomen waaronder verhoging van de leeftijdsgrens voor toegang naar 21 jaar in 'ruil' het kunnen uitbreiden van het aantal speelautomaten in hun vestigingen.